

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Анотація: У тексті розглядається питання створення державної системи захисту критичної інфраструктури в Україні, зокрема в контексті паспортизації наявних небезпечних об'єктів. Зазначено, що ідентифікація та паспортизація цих об'єктів є ключовими завданнями в роботі з безпечною критичною інфраструктурою. Тези також містять інформацію про створення Державного реєстру представлених небезпечних об'єктів в Україні та його актуальних даних. Підкреслюється важливість формалізації вимог для оцінки готовності власників об'єкта критичної інфраструктури забезпечити їх безпеку та стійкість функціонування.

Ключові слова: критична інфраструктура, паспортизація, державна система захисту, оцінка готовності, безпека об'єктів, реєстрація об'єктів

REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF REQUIREMENTS FOR THE PROTECTION OF CRITICAL INFRASTRUCTURE FACILITIES

Abstract: The text deals with the issue of creating a state system for the protection of critical infrastructure in Ukraine, in particular in the context of certification of existing hazardous facilities. It is noted that the identification and certification of these facilities are key tasks in the work with safe critical infrastructure. The thesis also contains information on the creation of the State Register of Presented Hazardous Objects in Ukraine and its current data. The importance of formalising requirements for assessing the readiness of critical infrastructure owners to ensure their safety and sustainability is emphasised.

Keywords: critical infrastructure, certification, state protection system, readiness assessment, security of facilities, registration of facilities

У Концепції створення системи захисту критичної інфраструктури вказується на вирішення питань, пов'язаних із визначенням, описом та класифікацією об'єктів інфраструктури, які є критичними для національної безпеки [1].

На сьогоднішній день існуючі системи забезпечення безпеки для окремих галузевих об'єктів відповідають обмеженим вимогам та процедурам, які застосовуються в цих аспектах, але це робиться лише для певних видів загроз. Наприклад, у цивільному захисті, відповідно до Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" [2] передбачено вимоги щодо оцінки безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Ця процедура включає в себе аналіз ступеня небезпеки та оцінку рівня ризику для таких об'єктів. Крім того, цей документ передбачає комплекс заходів, які мають бути прийняті суб'єктом господарської діяльності з планування запобігання аваріям, а також для готовності локалізувати, ліквідувати аварії та їх дослідження.

У контексті захисту об'єктів критичної інфраструктури від терористичних загроз важливо відзначити, що в рамках системи фізичного захисту, на основі результатів оцінки, розробляються документи, які в певному розумінні аналогічні паспорту показано небезпечного об'єкта (ПНО). Проте, вони мають більший охоплення, розглядають аспекти оцінки різноманітних загроз.

У системі забезпечення фізичної ядерної безпеки існує процедура, встановлена Порядком проведення оцінки вразливості ядерних установок і матеріалів. Цей документ обов'язковий для дійових організацій та інших ліцензіатів, які мають право на створення та забезпечення безперервного функціонування системи фізичного захисту ядерних установок і матеріалів або системи фізичного захисту ядерних матеріалів I та II категорій під час їх перевезення. Основні завдання, які вирішуються в рамках цієї оцінки вразливості, включають виявлення виявлених об'єктів для можливих незаконних втручань, аналіз можливих радіаційних наслідків таких дій, оцінку ризиків та розробку рекомендацій щодо введення системи фізичного захисту ядерних установок і матеріалів, а також системи фізичного захисту ядерних установок і матеріалів. матеріали при їх перевезенні у відповідність до чинного законодавства.

Наприклад, звіт про оцінки вразливості, крім загальних відомостей про об'єкт та виявлених джерел небезпеки, містить звітний опис можливих загроз [3], сценарії можливих дій проявлених правопорушників та оцінку спроможності системи фізичного захисту та плану взаємодії об'єкта впоратися з виявленими загрозами [4].

У сфері формування бази даних щодо захисту рівня об'єктів, на сьогоднішній день, найбільш підходящим методом для вирішення завдань у сфері безпеки критичної інфраструктури є процес паспортизації наявних небезпечних об'єктів, який створюється Державною архівною службою України.

Згідно з "Положенням про паспортизацію наявного небезпечного об'єкта" [5], проводиться ідентифікація та паспортизація таких об'єктів шляхом створення та видання паспорта наявного небезпечного об'єкта. Паспорт наявного небезпечного об'єкта є документом певного стандарту, який містить систематизовану інформацію про конкретний фактично небезпечний об'єкт. Ця інформація містить загальну характеристику об'єкта, дані про небезпечні природні умови та технологічні процеси, інформацію про основні джерела ризику та об'єкти впливу надзвичайних ситуацій, документацію щодо аварійно-рятувальних заходів та інше. Різні види показано небезпечних об'єктів із певною формою паспортів, таких як шахти, водосховища, магістральні трубопроводи, родовищі корисних копалин і т.д. Процес ідентифікації вашого небезпечного об'єкта визначає виявлення джерел і факторів ризику на об'єкті, на підставі якого об'єкт виявляється визнаним небезпечним.

Процес реєстрації деяких небезпечних об'єктів в Україні було розпочато після ухвали Постанови Кабінету Міністрів України, яка затвердила «Положення про Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів»[5]. На сьогодні Реєстр наявних небезпечних об'єктів є автоматизованою інформаційно-довідковою системою, яка відповідає для збору та обробки інформації про вказані небезпечні об'єкти. У базі даних Реєстру зберігається актуальна інформація про понад 26 тисяч таких об'єктів. Серед них є підприємства, родовищі нафти та газу, магістральні трубопроводи та їх відгалуження, гідротехнічні споруди, вугільні шахти, автозаправні станції, кар'єри, мости, віадуки, шляхопроводи, сухопутні тунелі, підземні станції та метрополітени та інші.

З урахуванням викладеного вище, важливо підкреслити, що встановлення чітких вимог для оцінки готовності власників об'єктів критичної інфраструктури для забезпечення їх безпеки та стійкості функціонування є цілком можливим. Безумовно, процес паспортизації об'єктів критичної інфраструктури є одним із ключових елементів у побудові державної системи безпеки критичної інфраструктури в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-p#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

2. Про об'єкти підвищеної безпеки. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

3. Про затвердження Порядку функціонування державної системи фізичного захисту. *Офіційний вебпортал парламенту України.*
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1337-2011-п#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

4. Про затвердження Правил фізичного захисту ядерних установок та ядерних матеріалів. *Офіційний вебпортал парламенту України.*
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1067-06#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

5. Про затвердження Положення про Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів. *Офіційний вебпортал парламенту України.*
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1288-2002-п#Text> (дата звернення: 27.10.2023).